

หลังพายุ: เลี่ยงจากสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี

เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในกรณีพายุไซโคลนนาร์กิส

รายงานโดย ทีมช่วยเหลือฉุกเฉิน-ประเทศพม่า (Emergency Assistance Team- Burma)

และศูนย์สาธารณสุขและสิทธิมนุษยชน จอห์นส์ ฮอปกินส์ (Johns Hopkins Center for Public Health and Human Rights)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ไซโคลนนาร์กิสได้พัดกระหน่ำพม่าเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ.2551 ถล่มที่ราบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีซึ่งอยู่ห่างจากเมืองย่างกุ้งไปทางตะวันตกเฉียงใต้ 220 กิโลเมตร มีผู้สูญหายจากเหตุการณ์นี้กว่า 140,000 คน และอีกอย่างน้อย 3.4 ล้านคนได้รับผลกระทบจากภัยพิบัตินี้ พยาชนาร์กิสได้โจมตีพม่าซึ่งเป็นประเทศที่ปกครองโดยทหารมาช้านานและในช่วงเวลาที่สำคัญ คือเพียงไม่กี่วันก่อนวันกำหนดการลงคะแนนประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญที่กองทัพหนุนหลัง

ปฏิบัติการของฝ่ายรัฐบาลทหารพม่าหรือสภาสันติภาพและพัฒนาแห่งรัฐ The State Peace and Development Council (SPDC) ที่มีต่อพายุไซโคลนนาร์กิสนั้นดำเนินการโดยยึดนโยบายของรัฐบาลทหารที่เป็นแนวปฏิบัติต่อประชาชนของตนโดยทั่วไปดังที่เคยเป็นมา ณ ขณะนั้นรัฐบาลพม่าให้ความสำคัญกับการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญมากกว่าการรับมือกับเหตุการณ์ดังกล่าว

ปฏิบัติการของรัฐบาลทหารดังกล่าวถือเป็นความล้มเหลวทั้งในเรื่องการเตือนภัย การดำเนินการจัดการ การจำกัดการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมจากประชาชนและกลุ่ม NGO ภายในประเทศของพม่าและการจำกัดการทำงานด้านมนุษยธรรมจากองค์กรระหว่างประเทศที่ต้องการเข้าไปช่วยเหลือ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้เกิดความเสียหายในการประเมินผลการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างอิสระครั้งนี้ ส่วนการประเมินผลโดยรัฐบาลทหารนั้นพบว่าการระบอบถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนของผู้รอดชีวิตและกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์น้อยมาก

ประเทศพม่าก่อนเกิดพายุ

เป็นที่ทราบกันอย่างแพร่หลายว่าการปกครองโดยของทหารในประเทศพม่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง ดังจะเห็นได้จากการปราบปรามกลุ่มพระสงฆ์ที่เดินขบวนในปี ค.ศ. 2007 และการไม่เคยเห็นความสำคัญในเรื่องงบประมาณด้านสวัสดิการสังคมเลย ค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในด้านสาธารณสุขคิดเป็นเงินเพียง 0.70 เหรียญสหรัฐต่อประชากรหนึ่งคนต่อปีหรือร้อยละ 0.3 ของ GDP ของประเทศ ซึ่งค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขในระดับนี้ถือว่าอยู่ระดับต่ำที่สุดในโลก และ

ยังพบว่าบริการด้านสังคมและสุขภาพที่ย่ำแย่อยู่แล้วนี้ เผลวร้ายยิ่งขึ้นในพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่
ของชนกลุ่มน้อย

ประหามติและรัฐธรรมนูญใหม่

รัฐบาลพม่าประกาศในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2008ว่าจะจัดการลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับทหารในวันที่ 10 พฤษภาคมปีเดียวกัน ก่อนหน้านั้นได้มีการร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวโดยไม่เป็นที่เปิดเผยแก่สาธารณชน โดยมีเพียงผู้แทนที่ได้รับการแต่งตั้งจากกองทัพ แต่ปราศจากการเข้าร่วมของพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย (National League for Democracy หรือ NLD) และพรรคสันนิบาตแห่งรัฐฉานเพื่อประชาธิปไตย (Shan Nationalities League for Democracy หรือ SNLD) ซึ่งเป็นพรรคที่ชนะการเลือกตั้งในปี ค.ศ. 1990 แต่ก็ไม่เคยได้รับการรับรองจากกลุ่มผู้ครองอำนาจเลย

ทีมช่วยเหลือฉุกเฉิน-ประเทศพม่า

ในช่วงเวลาที่เกิดพายุไซโคลนกลุ่มเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขจากเขตชายแดนไทย-พม่าได้ร่วมมือกันก่อตั้ง The Emergency Assistance Team (EAT-Burma) หรือทีมช่วยเหลือฉุกเฉิน-ประเทศพม่า หลังจากนั้นได้รวมกลุ่มอาสาสมัครจำนวน 44 ทีมโดยส่วนใหญ่เป็นผู้รอดชีวิตจากพายุไซโคลน พวกเขาได้รับการฝึกในการบรรเทาทุกข์ในสถานการณ์เร่งด่วน การแจกจ่ายน้ำและอาหารรวมทั้งอุปกรณ์ยังชีพเบื้องต้น ทีม EAT ซึ่งอยู่ทำงานร่วมกับองค์กรชุมชนท้องถิ่น (CBO) อย่างไม่เป็นทางการ และยังไม่ได้เกี่ยวข้องกับกลุ่มองค์กรรัฐและ NGO ที่เป็นทางการ สมาชิก EAT ได้ลงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเพื่อช่วยบรรเทาทุกข์ผู้รอดชีวิตจากพายุไซโคลนนาร์กิส ความพยายามของพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามอันมากมายของกลุ่มองค์กรทางสังคมตามแนวตะเข็บชายแดนซึ่งดำเนินการช่วยเหลือในเหตุการณ์พายุ นาร์กิสอย่างรวดเร็ว โดยเคลื่อนไหวผ่านเครือข่ายขององค์กรชุมชนท้องถิ่น ภายในระยะเวลาเพียงสามเดือนแรกทีมช่วยเหลือโดยตรง 44 หน่วยได้ให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิตเป็นจำนวนประมาณ 180,000 คน ใน 87 หมู่บ้านจากพื้นที่ 17 เมือง

การประเมินผลการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากพายุ นาร์กิสขององค์กรอิสระ

การดำเนินการรายงานเรื่องการละเมิดด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากพายุไซโคลน นาร์กิสนั้น เกิดขึ้นโดยความร่วมมือของ EAT และศูนย์สาธารณสุขและสิทธิมนุษยชนจอห์นส์ ฮอปกินส์เพื่อทำการประเมินผลอย่างอิสระ เนื่องจากมีรายงานเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นในช่วงที่ EAT ดำเนินงานในระยะแรก ด้วยความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคจากองค์กรท้องถิ่น เช่น กลุ่มสิทธิมนุษยชนกะเหรี่ยง (Karen Human Rights Group) และ Global

Heath Access Program คณะทำงานได้ดำเนินการเก็บข้อมูลสองรอบในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงกันยายน และตุลาคมถึงพฤศจิกายน ค.ศ. 2008 โดยดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 90 คน เป็นกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ 33 คน และเป็นผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติ 57 คน โดยสัมภาษณ์ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากพายุ (รวมทั้งในเขตอิระวดี) และในประเทศไทย

ความพยายามในการบรรเทาทุกข์และ กรอบการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน

ส่วนใหญ่แล้วรัฐบาลพม่าไม่ได้เข้าร่วมการลงนามในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แต่ได้ลงนามในข้อตกลงทางด้านสิทธิของเด็ก (Convention on the Rights of the Child หรือ CRC) ในปี ค.ศ. 1991 และข้อตกลงด้านการกำจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ (Convention on Elimination of all Forms of Discrimination against Women หรือ CEDAW) ในปี ค.ศ. 1997 แต่ก็เป็นการลงนามอย่างไม่สมัครใจนัก ในกรณีของ CRC นั้น รัฐบาลพม่าได้ทำการตกลงตามกฎหมายว่าจะตระหนักในสิทธิของเด็กเพื่อจะบรรลุมมาตรฐานสูงสุดด้านสาธารณสุขและเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และในกรณีของ CEDAW ได้ลงนามไว้ว่าจะตระหนักถึงสิทธิสตรีในด้านการรักษาสุขภาพรวมทั้งด้านสุขภาพที่จำเป็นของสตรีในชนบท

หน้าที่ในการปกป้องประชาชนของรัฐบาล (Responsibility to Protect)

ในปี ค.ศ. 2001 องค์กร International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS) ได้เผยแพร่เอกสารเรื่อง “หน้าที่ในการปกป้อง” (Responsibility to Protect หรือ R2P) ซึ่งเป็นกรอบการทำงานขึ้นก้ำหน้าเพื่อการปกป้องสิทธิมนุษยชน ประกาศว่าเป็นหน้าที่ของแต่ละชาติที่มีอธิปไตยในการปกป้องประชาชนของตนเองจากอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และความรุนแรงต่อมวลชนอื่นๆ รายงานนี้ได้รับการรับรองอีกครั้งโดยผลการประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติปี ค.ศ. 2005 และผลการประชุมสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ปี ค.ศ. 2006 ผลการประชุมปี 2005 สรุปว่าเป็นหน้าที่ของชุมชนประชาชาติ

...ในการใช้นโยบายที่เหมาะสมตามหลักมนุษยธรรมและสันติวิธีอื่นๆ ตามข้อตกลงบทที่ 6 และ 8 ของกฎบัตร เพื่อช่วยปกป้องประชาชนจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม การกวาดล้างชนชาติ และอาชญากรรมที่เป็นภัยกับมนุษยชาติ และต้องเป็น “การปฏิบัติกร่วม” เท่านั้น “โดยพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปด้วยความร่วมมือกับองค์กรในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และหากเมื่อแนวทางสันติวิธีนั้นไม่พอเพียง และอำนาจรัฐนั้นล้มเหลวอย่างเห็นได้ชัดในการปกป้องประชาชนของพวกเขา”...

ในตอนแรกมีการเรียกร้องให้มีการนำ R2P ที่ว่านี้มาใช้ แต่ก็ไม่เคยถูกนำมาดำเนินการจริงในสถานการณ์พายุไซโคลนครั้งนี้ แต่ประชาชนพม่ารวมทั้ง EAT ได้กระทำการตามหน้าที่ในการปกป้องตนเอง ทั้งๆ ที่มีการกระทำทารุณ จับกุม และในบางกรณี คุมขังผู้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยรัฐบาลพม่า

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes Against Humanity)

หลักฐานต่างๆ ที่นำมาแสดงในรายงานนี้ เป็นเอกสารที่แสดงให้เห็นถึง 1) การจงใจเพิกเฉยต่อเหยื่อพายุไซโคลน ซึ่งรวมทั้งผู้หญิงและเด็กซึ่งอาจนำไปสู่การสูญเสียชีวิตอย่างมากมาย 2) ความล้มเหลวของรัฐบาลพม่าในการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ผู้หญิงในชนบทและผู้หญิงและเด็กโดยทั่วไปในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากพายุไซโคลน 4) การเข้าแทรกแซง/ขัดขวางการปฏิบัติการบรรเทาทุกข์เบื้องต้นโดยเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติและศาสนา 5) บังคับใช้แรงงาน 6) บังคับย้ายที่อยู่อาศัยซึ่งทำให้เกิดผลกระทบกับผู้หญิงและเด็ก 7) การบังคับใช้แรงงานเด็ก หลักฐานแต่ละชิ้นแสดงถึงการละเมิดสนธิสัญญา CRC และ CEDAW ของรัฐบาลพม่า

นอกจากนั้นการจงใจละเลยเหล่านี้อาจจะเข้าข่ายเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นจำนวนมากอีกด้วย ดังที่ระบุไว้ในมาตราที่ 7(1)k ของข้อบังคับโรมแห่งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศที่ว่าหากในสถานการณ์ที่สิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานของพลเรือนมีไม่พอเพียง “อันเป็นการก่อให้เกิดความทรมานอย่างตั้งใจ หรือเกิดบาดเจ็บขั้นร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจหรือสุขภาพกาย” การสอบสวนเรื่องการละเมิดที่เกิดขึ้นและการชดเชยให้กับเหยื่อของการกระทำเหล่านี้เป็นเรื่องที่จำเป็นต้องดำเนินการ หากมีการดำเนินการต่อสถานการณ์นาร์กิสในขั้นต่อไปตามมาตรฐานสากลด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหน้าที่ตามหลักการที่รัฐบาลพม่าควรจะต้องปกป้องดูแลประชาชนภายในประเทศ ซึ่งรวมถึงการบูรณะซ่อมแซมในขั้นต่อไปด้วย

สิ่งที่ได้พบ: เสียงจากที่ราบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำ

โดยสรุปแล้ว ทีม EAT ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง 90 คน 33 คนเป็นกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์และเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ขณะที่อีก 57 คนเป็นกลุ่มผู้รอดชีวิตจากพายุไซโคลน ชื่อ หมูบ้านและข้อมูลส่วนตัวอื่นๆ ถูกทำการลบออกเพื่อปกป้องสวัสดิภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ความต้องการเร่งด่วน ด้านอาหาร น้ำ และที่อยู่อาศัยหลังพายุไซโคลน

“พายุถล่มในตอนกลางคืนและหยุดประมาณ 9.30 น. ผมออกไปดูความเสียหายทันที ไม่มีความช่วยเหลือเลย ไม่มีทหาร ไม่มีตำรวจ ไม่มี USDA [Union Solidarity and Development Association:องค์กรทางการเมืองที่

จัดตั้งโดยรัฐบาลพม่าฯ ผมรู้สึกที่เราต้องทำอะไรบางอย่าง จึงไปที่ UNDP [โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ] แต่พวกเขาพูดแต่เรื่องการประเมินสถานการณ์และจำนวนคน ซึ่งไม่มีประสิทธิภาพเลย เราต้องทำอะไรสักอย่าง ในตอนนั้น ดังนั้น เราจึงจัดการบรรเทาทุกข์อย่างฉุกเฉินขึ้นมาเอง

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ อาชีพข้าราชการ ทำงานในเมือง **Hlaingtharya, Dala, Bogale**, และ **Dedaye** ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้งวันที่ 21 มิถุนายน 2551

กลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์กล่าวว่า ความช่วยเหลือที่เข้าถึงชาวบ้านมักจะไม่เพียงพอกับความ ต้องการของชุมชน บ่อยครั้งปริมาณของไม่เพียงพอ หรือได้รับไม่กี่ครั้ง:

ด้านอาหาร

“ชาวบ้านเล่าว่ารัฐบาลได้นำอาหารเข้ามาให้พวกเขาเพียง ครั้งเดียวตั้งแต่เกิดพายุไซโคลน”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศหญิง ทำงานในหลายหมู่บ้านใน **Laputta** ทำการ สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอดวันที่ 14 มิถุนายน 2551

ภาพที่ 1 ถ่ายโดยทีม EAT – การจัดส่งน้ำดื่มโดยใช้เรือ

น้ำ

“น้ำดื่มที่สะอาดปลอดภัยยังเป็นปัญหา สองเดือนหลังพายุไซโคลน ชาวบ้านยังใช้น้ำจากบ่อตื้นๆซึ่งเต็มไปด้วยโคลน อยู่ และไม่มีถังน้ำเอาไว้รองน้ำฝน”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ทำงานใน **Dedaye** และ **Pyapon** ให้สัมภาษณ์วันที่ 25 มิถุนายน 2551

ด้านที่อยู่อาศัย

“ชาวบ้านหลายคนยังคงอยู่อาศัยในที่พักชั่วคราวที่สร้างจากซากปรักหักพังกับ ฝาไบกันน้ำ หรือยังอยู่ที่พักเดิม รัฐบาลได้ตัดต้นไม้เพื่อนำมาสร้างบ้านให้พวกเขา แต่ก็ยังไม่มีการดำเนินการก่อสร้าง”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานในหลายหมู่บ้านใน เขตเมือง **Labutta** สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 23 กันยายน 2551

ภาพที่ 2 ที่พักชั่วคราว ที่ยังคงใช้อยู่เมื่อเดือนธันวาคม 2008 (ภาพถ่ายโดย EAT)

“เราได้ชิงเตนท์ที่ทำจากผ้าใบ ปูด้วยไม้ไผ่และเสื่อ เมื่อสองอาทิตย์ก่อนที่เตนท์จริงๆ จากทางการจะเข้ามาในพื้นที่”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ทำงานในเมือง **Labutta, Dedaye, Pyapon, Mawlamyinegsyun, Bogale** และ **Kyaunggon** ให้สัมภาษณ์ที่เมืองย่างกุ้ง เมื่อเดือนวันที่ 23 มิถุนายน 2551

ด้านสาธารณสุข

“ผมไปคนเดียวไม่ได้ไปกับองค์กรใดๆ และอยู่ที่นั่นหนึ่งเดือน ผมได้ให้ความช่วยเหลือด้านการรักษา และเพื่อแก้ปัญหาด้านสาธารณสุข และให้ความรู้ด้านการแพทย์ (เช่น สอนวิธีทำให้น้ำสะอาด) และแจกจ่ายยารักษาโรคกับอาหาร”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย อาชีพแพทย์ทำงานใน **Pyapon** ให้สัมภาษณ์ที่อำเภอแม่สอด วันที่ 20 สิงหาคม 2551

รัฐบาลแทรกแซงความพยายามช่วยเหลือบรรเทาทุกข์

“เมื่อเราออกไปลงพื้นที่ครั้งที่แล้ว เจ้าหน้าที่ทหารหยาบคายกับเรามาก เราสวมเสื้อของสหประชาชาติ พวกเขาหยุดรถของเราแล้วพูดกับเราว่า “สหประชาชาติเหมือนหมา” ในภาษาพม่า การพูดอย่างนั้นหยาบคายมาก พวกเขาบอกว่า กองทัพเป็นผู้ดูแลเชื้อโซโคลน ไม่ใช่สหประชาชาติ พวกเขาบังคับให้เราฟังที่เขาพูดซึ่งหยาบคายมาก สมาชิกคนหนึ่งในทีมเราไม่ได้ก้มหัวคำนับหลังจากเขาพูดจบ ก็เลยถูกตั้งคำถามจากเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นพันตรีคนหนึ่ง ว่าทำไมไม่ก้มหัวเหมือนชาวบ้านคนอื่นๆ ละ? ซึ่งมันทำให้ผมรู้สึกแย่มาก”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ทำงานในเมือง **Dedaye** และ **Pyapon** ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้ง วันที่ 25 มิถุนายน 2551

มีอุปสรรคมากมายซึ่งเกิดจากการแทรกแซง/ขัดขวางของรัฐบาลในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ โดยการแทรกแซงเหล่านี้รวมไปถึงการจำกัดการเดินทางเข้าออกในพื้นที่ และมีการตั้งด่านตรวจตลอดเส้นทางจะเข้าไปยังสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี ซึ่งวัดได้อย่างเข้มงวด และยังมี การเก็บค่าผ่านทาง (สินบน) เพื่อเข้าไปยังสถานที่ดังกล่าว ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาทำให้การเข้าไปบรรเทาทุกข์ล่าช้าและเป็นไปด้วยความยากลำบาก และกลุ่มที่เข้าไปช่วยเหลือหลายกลุ่มก็ถูกบังคับให้ต้องหาเส้นทางและวิธีการอื่น (ส่วนใหญ่เป็นเส้นทางลับ) เพื่อที่จะส่งความช่วยเหลือให้กับผู้รอดชีวิต

“ตอนที่เดินทางไปเมือง Dedaye ครั้งแรกเราต้องลักลอบนำยาใส่ในกระเป๋าของเราเพื่อจะนำไปบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ หลังจากนั้นสองอาทิตย์ เหตุการณ์เริ่มดีขึ้นตอนนี้พวกเจ้าหน้าที่ไม่ได้พยายามหยุดเราแล้ว แต่อาทิตย์แรกเป็นเรื่องลำบากมากพวกเขาจับผู้คนและหยุดไม่ให้รถโดยสารผ่านด้วย เราต้องลักลอบเอาสิ่งของที่จำเป็นเข้าไปบางกลุ่มต้องจ่ายค่าผ่านทางแก่เจ้าหน้าที่ถึง 30,000 จ๊ิต (ประมาณ 900 บาท) แต่เราไม่ยอมทำเช่นนั้นเรายอมที่จะเจรจาหรือหรือลักลอบเข้าไป แต่เราจะไม่ให้เงินกับทหาร”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ที่ทำงานในเมือง Dedaye และ Pyapon ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้ง วันที่ 25 มิถุนายน 2551

“พวกเขาถามชื่อเราและถามว่าเรามาจากที่ไหน ผมบอกชื่อปลอมไปและบอกว่ามาจากเมือง Sittwe ผมบอกเขาไม่ได้ว่ามาจากชายแดน เพราะถ้าบอกอย่างนั้นและบอกว่าทำงานให้กับ XXX [องค์กรหนึ่ง] จะโดนพวกเขาจับกุมแน่นอน ผมไม่กล้าบอกความจริงกับพวกเขาเพราะพวกเขาจะจับผม ผมจึงบอกเจ้าหน้าที่ไปว่าผมมาจาก องค์กรท้องถิ่นจากรัฐ Rakhine ซึ่งต้องการบริจาคอาหารให้กับชาวบ้านในหมู่บ้านนี้”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์เพศชาย ทำงานในเมือง Hi Kyi ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 13 มิถุนายน 2551

การยึดทรัพย์สินที่จะนำไปบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย

ผู้คนที่เราได้ทำการสัมภาษณ์ได้แจ้งเราถึงเหตุการณ์ลักขโมยและยึดเครื่องบรรเทาทุกข์ให้กับผู้ประสบภัย รวมทั้งสิ่งของช่วยเหลือจากนานาชาติโดยเจ้าหน้าที่รัฐ ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงปัญหาสำคัญภายใต้การดำเนินงานโดยรัฐบาลพม่า คือการกำหนดคนโยบายให้ สิ่งของบรรเทาทุกข์ที่ได้รับการบริจาค ต้องส่งผ่านรัฐบาลพม่าเพื่อแจกจ่ายและไม่ให้ส่งถึงมือผู้รอดชีวิตโดยตรง ดังที่มีหลักฐานจากคำให้สัมภาษณ์โดยอดีตทหารพม่าและผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ดังนี้:

“ผมไปที่ตลาดบางแห่งที่ดำเนินกิจการโดยเจ้าหน้าที่และกองทัพ แล้วก็พบกับสิ่งของบรรเทาทุกข์ที่ได้รับการบริจาคถูกนำมาวางขายที่นั่น ของพวกนั้นควรจะถูกส่งไปให้เหยื่อพายุไซโคลน ผมรู้ว่าสิ่งของที่ได้รับการบริจาคมา มีอะไรบ้างผมก็เลยจำได้เมื่อเห็นมันวางขายในตลาด... ตลาดที่นั่นเป็นตลาดกองทัพอากาศ Bassein [Patheingyi] และอีกตลาดหนึ่งคือตลาดกลางในเขตตะวันตกเฉียงใต้ ผมเห็นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปตราพม่า กาแฟผง สบู่และข้าวของอื่นๆ ของพวกนี้ไม่ได้ผลิตในพม่า แต่มาจากประเทศอื่น เงินที่ได้จากการขายข้าวของพวกนี้ก็จะตกไปสู่ในมือของ

เจ้าของร้านค้า แต่ว่าร้านค้าพวกนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของกองทัพ เจ้าของร้านเองก็เป็น
คนในครอบครัวของทางกองทัพ อย่างเช่น เป็นภรรยาของทหารหรือนายพล”

--อดีตทหารพม่าเพศชาย ให้สัมภาษณ์ที่อำเภอแม่สอด วันที่ 13 กันยายน 2551

“การส่งสิ่งของบรรเทาทุกข์ผ่านรัฐบาล (พม่า) ไม่มีประสิทธิภาพ ที่สนามบิน (เมืองย่าง
กุ้ง) คุณจะเห็นว่าสิ่งของลงที่นั่น แต่จริงๆของจะถูกนำไปเก็บที่โกดังของรัฐ คุณจะเห็น
รถบรรเทาของกองทัพพม่าขนมันเข้าออกในบางพื้นที่ แล้วก็เห็นว่ามันถูกส่งไปที่ค่าย
ทหาร ค่ายทหารจะได้ของพวกนั้นไม่ใช่ชาวบ้าน ของบริจาคบางอันมีป้ายติดว่า
USAID ในบางพื้นถ้ามี 7 หมู่บ้าน จะมีเพียงหมู่บ้านเดียวที่ได้ของที่มีตรา USAID
ติด หมู่บ้านที่เหลือไม่ได้รับ ผู้บังคับบัญชาในท้องถิ่นไม่กล้าแจกของและต้องรอกันกว่า
จะได้รับคำสั่งอนุญาตจากเบื้องบน”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ที่ทำงานในเมือง Dala, Bogale, Dedaye ให้สัมภาษณ์ที่เมืองย่างกุ้ง วันที่ 21 มิถุนายน 2551

การจับกุมผู้ทำงานบรรเทาทุกข์

กองทัพยังเป็นอุปสรรคต่อการส่งความช่วยเหลือให้กับผู้ประสบภัยจากเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์
กิสด้วยการข่มขู่และจับกุมผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ รวมทั้งอาสาสมัครอิสระซึ่งเป็นที่พักพิงของผู้รอด
ชีวิตส่วนใหญ่ในช่วงสัปดาห์หลังเหตุการณ์ภัยพิบัติ ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

“หลังจากเหตุการณ์หนึ่งเดือน พวกเขาก็เข้ามาในหมู่บ้าน เมื่อเห็นสิ่งของบริจาค
ของผมแล้วก็เริ่มสอบสวนผม และพวกเขาส่งข้อมูลของผมไปที่เมืองย่างกุ้งเพื่อ
สืบสวนเพิ่มเติม พวกเขาถามว่าทำไมถึงมีข้าวของมากมาย พวกเขาคิดว่าเป็นของ
พวกต่อต้านรัฐบาล ผมก็เลยออกมา เพราะผมไม่อยากติดคุก”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย อาชีพศัลยแพทย์ ทำงานในเมือง Pyapon ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด
วันที่ 20 สิงหาคม 2551

ด้านข้อมูล

การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่น่าเชื่อถือเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงสำหรับกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์
นอกจากนั้นข้อมูลที่ถูกเผยแพร่จากสื่อที่รัฐควบคุมอยู่มักจะบิดเบือนเรื่องราวภัยพิบัติจนดูเหมือน
สถานการณ์ไม่รุนแรงดังที่เกิดขึ้นจริง รวมถึงทำให้เห็นว่าความต้องการของผู้ประสบภัยมีน้อยกว่า
ความเป็นจริง

“รัฐบาลจะบอกประชาชนว่าจะต้องตอบอย่างไรเวลาให้สัมภาษณ์ และไม่สามารถพูดเป็นอย่างอื่นได้ พวกเขาต้องบอกว่า รัฐบาลได้ให้ความช่วยเหลือและพวกเขาสามารถทำนาต่อไปได้ และทุกอย่างก็เรียบร้อยดี พวกเขาต้องบอกว่าได้รับทุกอย่างมาจากรัฐบาล”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศหญิง ทำงานในหลายหมู่บ้านในเขต Labutta ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 20 มิถุนายน 2551

“เมื่อมีเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบ สภาพทุกอย่างกลับดูว่ายอมรับได้จริงๆ แล้วก็ไม่ใช่เลย แม้แต่กลุ่มผู้อพยพ ฉันเห็นรูปของเด็กคนเดียวกัน แม่คนเดียวกันในรูปของหลายๆแคมป์ และในเวลาที่แตกต่างกัน(ในข่าวที่ออกมาอย่างเป็นทางการ) มันเป็นอย่างนี้ได้อย่างไร เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ทำงานในเมือง Dedaye และ Pyapon ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้งวันที่ 25 มิถุนายน 2551

การแจกจ่ายให้ความช่วยเหลือ

รายงานต่างๆ ดังเช่นตัวอย่างด้านล่าง ซึ่งให้เห็นถึงการสกัดกั้นการให้ความช่วยเหลือและการที่ผู้รอดชีวิตจากเหตุการณ์พายุไซโคลนต้องเผชิญกับอุปสรรคในการรับความช่วยเหลือต่างๆ

“รัฐบาลประกาศว่าพวกเขาจะส่งความช่วยเหลือให้ หมู่บ้าน XXX โดยเป็นข้าวสารห้าถุง กับถั่วอีกหนึ่งถุง ให้ประชาชนมารับ รัฐบาลต้องการสร้างความประทับใจว่าสิ่งของที่ให้ความช่วยเหลือนั้นเป็นการให้เปล่า แต่พวกเขาไม่ได้ส่งมันไปที่หมู่บ้าน ชาวบ้านต้องเข้าเมืองไปเอามา พวกเขาต้องเดินทางไปรับข้าวของตัวเอง และผู้ใหญ่บ้านต้องจ่ายเงินค่าเดินทางให้ด้วย แต่ผู้ใหญ่บ้านไม่มีเงินพอ เพราะต้องใช้เงินถึง 10-13,000 จ๊ิต (ประมาณ 300 - 400 บาทต่อเที่ยว) ก็เลยต้องเก็บเงินชาวบ้านสำหรับค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ดังนั้นมันก็ไม่ใช่ของฟรีอีกต่อไป เพราะพวกเขาต้องจ่ายเงิน รัฐบาลบอกผู้ใหญ่บ้านว่าไม่ให้เขาเก็บเงินชาวบ้าน ถ้าอย่างนั้นใครจะแบกรับค่าใช้จ่ายเรื่องพาหนะล่ะ? ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านต้องขาย (ข้าวของที่รับบริจาค) บางส่วน เพื่อใช้จ่ายส่วนนี้ รัฐบาลก็ห้ามไม่ให้เขาขาย ที่แย่ที่สุดผู้ใหญ่บ้านคนนั้นก็เลยไม่ไปรับของ ต่อมาเมื่อเขาเจอเจ้าหน้าที่อีกก็ถูกตบหน้า เพราะ ‘ถูกความเมตตาของรัฐบาล’”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ ทำงานในเมืองย่างกุ้ง ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้ง วันที่ 26 มิถุนายน 2551

การเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติและศาสนาในการส่งความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ความช่วยเหลือหลายคนเปิดเผยว่า มีการเลือกปฏิบัติในการให้ความช่วยเหลือเหยื่อพายุไซโคลน โดยเฉพาะในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีซึ่งมีประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มเชื้อสายพม่าและไม่ได้นับถือศาสนาพุทธอยู่มาก

ด้านเชื้อชาติ

“เพื่อนของผมบอกว่าในตอนแรก รัฐบาลให้การช่วยเหลือชาวพม่าเท่านั้น ไม่รวมชาวกะเหรี่ยง เพื่อนของผม (ซึ่งเป็นผู้นำศาสนา) บอกว่า ตอนที่รัฐบาลมาช่วยชาวบ้าน พวกเขาโดยเรือ แล้วก็นำชาวพม่าลงเรือไปด้วย แต่กับชาวกะเหรี่ยงพวกเขากลับเตะเอา และไม่อนุญาตให้ลงเรือไปด้วย... ถ้ารัฐบาลจ่ายเงินให้ผู้ประสบภัย คนละ 200 จี๊ด (8 บาท) สำหรับชาวพม่าต่อวัน พวกเขาจะให้กะเหรี่ยงเพียง 50 จี๊ด (2บาท) ต่อวันเท่านั้น และเรื่องนี้เกิดขึ้นจริงๆ พวกเขายังให้ข้าวดีๆ กับชาวพม่า แต่ให้ข้าวไม่ดีกับกะเหรี่ยงด้วย ข้าวที่ให้ชาวกะเหรี่ยงก็ละเอียดจนถ้าคุณล้างมัน มันจะแตกละเอียดเป็นผงทีเดียว”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานใน อำเภอ **Patheingyi** ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 20 มิถุนายน 2551

การแบ่งแยกทางศาสนา

“เมื่อรัฐบาลเข้ามาช่วยชาวบ้านในพื้นที่ประสบภัย พวกเขากลับทอดทิ้งกลุ่มที่เป็นชาวคริสต์เพราะว่าพวกเขารู้ว่ากลุ่มนี้อาจได้รับการช่วยเหลือจากองค์กรศาสนาคริสต์”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานในพื้นที่ **Bogale, Labutta, และ Myaungmya** สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 4 ตุลาคม 2551

การบังคับให้ย้ายสถานที่และยึดที่ดิน

เจ้าหน้าที่รัฐมาที่นี่และพาเราไปอยู่ที่ค่าย เนื่องจากตอนนั้นไม่มีใครไปอยู่ในค่ายของพวกเขา ถ้าเราไม่ไปที่นั่น เรากลัวว่าจะก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับอาสาสมัครที่มาช่วยเราในวัด... เราถูกส่งไปที่ค่าย XX... หลังจากอยู่ที่นั่นอาทิตย์หนึ่งเราก็ถูกย้ายไปอีกที่ Labutta แล้วจากนั้นเราก็ถูกส่งให้กลับไปหมู่บ้านของเรา”

-- ผู้รอดชีวิต เพศหญิง จาก **Labutta** ให้สัมภาษณ์ที่ **Labutta** วันที่ 6 พฤศจิกายน 2551

“ชาวบ้านบางคนถูกบังคับให้ไปที่ศูนย์ของรัฐบาล รัฐบาลสั่งหัวหน้าโบสถ์ให้ส่งคนไปที่ค่ายของรัฐบาล พวกเขาไปอยู่ในตึกใหญ่หลายตึกที่ใช้เก็บข้าวเปลือก ค่ายนั้นเรียกว่า Dan Daye Ya... รัฐบาลต้องการโชว์ว่ามีคนอยู่ในศูนย์ของพวกเขา เพื่อจะได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากข้างนอก ในเดือนกรกฎาคม พวกเขาก็ส่งคนเหล่านั้นกลับไปหมู่บ้านแม้ว่าหมู่บ้านจะยังสร้างใหม่ไม่เสร็จก็ตาม”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานในหลายหมู่บ้านใน **Labutta** ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 23 กันยายน 2551

“ถ้าชาวบ้านไม่อยู่ในค่าย พวกเขาก็มักจะอยู่ในวัดหรือไม่กี่โรงเรียน เจ้าหน้าที่มาบังคับให้พวกเขาออกไป พวกเขาต้องการแสดงให้เจ้าหน้าที่ระดับสูงกว่า เห็นว่าไม่มีผู้อพยพหลังไซโคลนนาร์กิส ในบางพื้นที่ที่นายบัน คี มูน และเจ้าหน้าที่สหประชาชาติเข้าเยี่ยม พวกเขาก็ไม่ยอมให้เห็น (ประชาชนที่ไร่บ้าน) เจ้าหน้าที่ก็เลยย้ายออกทั้งค่าย พวกเขาส่งชาวบ้านกลับบ้านของตนทางเรือใหญ่ ชาวบ้านไม่มีทางเลือก บางครั้งพวกเขาก็ได้รับอาหาร แต่บ่อยครั้งที่ไม่ได้ให้อะไรเลย และต้องพึ่งพาผู้บริจาคในท้องถิ่นเพื่อเติมช่องว่างที่รัฐบาลไม่ได้ให้อะไร”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานใน **Kyanggon, Kawhmu, Dedaye, Kyaiklat, Bogale, Ngapudaw, และ Labutta** ให้สัมภาษณ์ในเมืองย่างกุ้ง วันที่ 4 สิงหาคม 2551

การเข้มงวดเรื่องการเคลื่อนไหวก้าวและการรวมกลุ่ม

ภายในค่ายที่พักพิงของทางการ การเคลื่อนไหวก้าวเป็นเรื่องที่ถูกจำกัด ทำให้เป็นเรื่องยากสำหรับชาวบ้านในการจะกลับไปหาครอบครัวของตนเองที่กระจัดกระจายกันหลังจากพายุ ศูนย์บรรเทาทุกข์ของรัฐบาลมักจะดำเนินการควบคุมการเคลื่อนไหวก้าวต่างๆ ซึ่งสร้างความยุ่งยากในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากพายุและความต้องการของผู้รอดชีวิต ตามที่มีคำให้การดังนี้

“ชาวบ้านไม่สามารถออกจากค่ายของรัฐบาลได้ทุกเมื่อที่พวกเขาต้องการ เจ้าหน้าที่จะจดรายชื่อของพวกเขาทุกคน ถ้าคุณต้องการจะไปพบกับใครสักคนที่นี่คุณต้องบอกว่าคุณต้องการพบใครและก็ไม่สามารถนำกล้องถ่ายรูปไปด้วย”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานใน **Pantanaw** ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด ในวันที่ 13 มิถุนายน 2551

การยึดที่ดิน

การถือครองที่ดินในเขตสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีนั้นซับซ้อน ชาวนาส่วนใหญ่ไม่ได้มีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินแต่มีเพียงสิทธิในการทำนาและตกปลาเท่านั้น กรณีของการยึดที่ดินโดยรัฐบาลนั้นได้รับการรายงานจากผู้ให้สัมภาษณ์หลายคน และรวมทั้งรายงานว่า กองทัพบังคับเอา

ที่ดินจากพวกชาวบ้าน และยึดที่ดินซึ่งเข้าใจว่าผู้อาศัยคนเดิมเสียชีวิตไปแล้ว และยังมีรายงานว่า รัฐบาลได้ยึดที่ดินถ้าผลผลิตทางเกษตรกรรมไม่ให้ผลเป็นที่น่าพอใจ

“กองทัพบังคับให้ผู้อพยพกลับบ้านของพวกเขา พวกเขาจัดให้มีการจับสลากว่า จะต้องไปอยู่ที่ไหน ถ้าพวกเขาจับได้ “ถูก” สลาก ก็จะได้ที่พักอาศัยที่ดี ดังนั้น ชาวบ้านจากหลายหมู่บ้านจึงถูกบังคับจากกองทัพให้ไปอยู่ที่ใหม่ พวกเขาไม่ได้ อยากจะไป แต่ไม่มีทางเลือกอื่น ก็เลยต้องไป พวกเขาถูกบังคับให้ไป จากนั้น หมู่บ้านที่พวกเขาถูกบังคับให้ออกมาจะถูกขายโดยกองทัพ คนที่มีเงินจะซื้อที่ดิน เหล่านี้จากกองทัพ มีคนอยู่ไม่มากนักที่ถูกทิ้งให้อยู่ที่นั่นประมาณ 3-4 ครอบครัว พวกเขาสามารถขายที่ดินให้กับคนรวยๆ แต่ที่ดินที่เหลือจากครอบครัวที่เสียชีวิต คนที่รวยๆ ก็จะซื้อต่อจากกองทัพ โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในหลายหมู่บ้านที่จังหวัด Labutta แล้วก็ยังในเขตเมือง Labutta และใน Bogale ด้วย กองทัพไม่พยายาม หาเลยว่าใครเป็นเจ้าของที่ดิน แต่เอาที่ดินไปเลยแล้วก็ขายให้กับคนรวยโดยที่เก็บ เงินเข้าตัวเอง ชาวบ้านที่ยังมีชีวิตอยู่ยังคงได้รับอนุญาตให้เป็นเจ้าของที่ดิน แต่ก็ ต้องถูกบังคับให้ออกจากที่ดินตัวเองไปในเวลาต่อมา”

-- ทหารพม่าเพศชาย ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 13 กันยายน 2551

“แม้กฎหมายจะบัญญัติไว้ว่าประชาชนสามารถอยู่อาศัยในที่ดินได้ถ้าใช้ทำมาหากิน แต่ว่าเป็นที่ดินของรัฐ หลังจากพายุไต้ฝุ่นพัดถล่มชาวบ้านไม่สามารถทำนาบนที่ดินนั้นได้ พวกเขาไม่มีเมล็ดพันธุ์ข้าว ไม่มีเครื่องมือ ก็จะต้องเสียที่ดินไปให้แก่อรัฐ เนื่องจากไม่สามารถทำนาได้”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย อาชีพแพทย์ทำงานใน Pyapon ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 20 สิงหาคม 2551

การบังคับใช้แรงงาน

ผู้รอดชีวิตบางคนถูกใช้แรงงาน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทนในการบูรณะซ่อมแซมก่อสร้างสถานที่ซึ่งเสียหายจากพายุ โดยเฉพาะผู้ชาย แต่ในบางกรณีก็รวมถึงผู้หญิงและเด็กด้วย ผู้รอดชีวิตและกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์อธิบายถึงการที่ผู้รอดชีวิตถูกบังคับให้ทำงาน โครงการก่อสร้างของกองทัพ ซึ่งรวมไปถึงการซ่อมแซม ฐานทัพทหาร และโครงการอื่นๆ เช่น โรงเรียน ถนน และโครงการสาธารณูปโภคอื่นๆ

“ที่หมู่บ้าน (ไม่ระบุชื่อ) ชาวบ้านต้องขนไม้ที่พวกเขา (กองทัพ) ต้องการ ถ้าคุณเข้าร่วมไม่ได้ ก็ต้องจ้างคนงานมาทำให้ ค่าจ้างคนงานสองพันจ๊ิต (ประมาณ 50 บาท) บางครอบครัวมีคนที่ยังว่างดังนั้นเราจึงสามารถจ้างได้ พวกเขาไม่ได้ให้อุปกรณ์

หรือเครื่องมือ เรานำของเรามาเอง บางครั้ง ก็มีการกดดันจากทหาร ถ้าคุณออกจากบ้านตอน เจ็ดโมงเช้า คุณต้องเริ่มงานตอนเก้าโมงเช้า มีเวลาหนึ่งชั่วโมงพักรับประทานอาหารเที่ยงจากนั้นก็ทำงานต่อจนถึงเย็น”

-- ผู้รอดชีวิต เพศชาย จาก **Labutta** ให้สัมภาษณ์ใน **Labutta** วันที่ 24 ตุลาคม 2551

“รัฐบาลบังคับให้ชาวบ้านทำงานให้พวกเขา พวกเขาบังคับประชาชนไปทำงานก่อสร้าง เช่น พวกเขาสร้างกำแพงนี้ขึ้นมาเพื่อกั้นน้ำทะเลไม่ให้เข้ามา พวกเขาสร้างเขื่อนนี้และขอแรงงานจากชาวบ้าน USDA เข้ามาแล้วสั่งให้ชาวบ้านสร้างมัน รัฐบาลก็ให้การสนับสนุน คนจาก USDA เท่านั้น แต่สำหรับชาวบ้านคนอื่นๆก็ไม่ได้รับอะไรเลย อย่างน้อยสมาชิก USDA ก็ได้รับอาหารและเงินตอบแทนนิดหน่อย”

-- ผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ เพศชาย ทำงานใน **Labutta** และ **Bogale** ให้สัมภาษณ์ในอำเภอแม่สอด วันที่ 25 มิถุนายน 2551

แรงงานเด็ก

ในพื้นที่ที่ไม่มีผู้ใหญ่ทำงาน เด็กจะถูกบังคับให้ทำงานเพื่อจะเติมเต็มโควตาในส่วนที่ครอบครัวต้องทำ สถานที่ที่พวกเขาถูกบังคับใช้แรงงานนั้น มักจะไม่ปลอดภัยและหากเกิดอุบัติเหตุพวกเขาจะไม่ได้รับการดูแลทางการแพทย์

“เราต้องไปสองครั้งต่อวัน ไปตอนเช้าหนึ่งครั้งและอีกครั้งเป็นตอนเย็นเพื่อซ่อมแซมถนนและเก็บซากต้นไม้ที่โค่นล้มจากพายุฮาร์กิส หนึ่งคนต่อหนึ่งครัวเรือนและเด็กก็ถูกบังคับให้ไปด้วย โดยเฉพาะถ้าบ้านนั้นไม่มีผู้ใหญ่มาทำงานให้ ถ้าเราไม่ทำตามที่พวกเขาสั่ง เราก็จะถูกตีและทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่กลุ่มนี้โหดร้ายมาก”

-- ผู้รอดชีวิต เพศชาย จาก **Labutta** ให้สัมภาษณ์ที่ **Labutta** วันที่ 30 พฤศจิกายน 2551

“พวกเขา (กองพันทหารราบที่ 66) ไม่ได้ช่วยเราเลย แต่กลับข่มขู่เรา ทุกคนในหมู่บ้านต้องไปทำงาน 5 วัน ตอนเช้ากับเย็น โดยไม่มีเงินค่าตอบแทน เด็กๆ ก็ต้องทำด้วย มีเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่ขาดเจ็บที่ขาแล้วก็เป็นไข หลังจากนั้นสองสามวัน ก็ถูกส่งไปเมืองย่างกุ้ง แต่หลังจากนั้นไม่กี่วันเขาก็ตาย”

-- ผู้รอดชีวิต เพศชาย จาก **Labutta** ให้สัมภาษณ์ใน **Labutta** วันที่ 13 ตุลาคม 2551

บทสรุปและอภิปราย

รายงานนี้เป็นผลการประเมินอย่างอิสระฉบับแรกที่ติดตามผลการทำงานบรรเทาทุกข์หลังพายุฮาร์กิส ซึ่งดำเนินการโดยกลุ่มผู้ทำงานบรรเทาทุกข์ที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลพม่า การใช้วิธีสำรวจโดยเข้าไปมีส่วนร่วมและดำเนินการโดยที่รัฐบาลทหารพม่าหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับรู้ จึงทำให้รายงานนี้ สามารถเป็นกระบอกเสียงของผู้ที่ “ทำงานในพื้นที่ (ท้องถิ่น)” และกลุ่มผู้รอดชีวิตในพื้นที่ที่พายุไซโคลนฮาร์กิสพัดถล่มได้อย่างแท้จริง

ข้อมูลที่ได้รับเปิดเผยว่าได้มีการขัดขวางการบรรเทาทุกข์ การลักเอาข้าวของที่เตรียมเพื่อแจกจ่ายนำไปขาย การบังคับให้ย้ายถิ่นฐาน และการใช้แรงงานโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เพื่อการก่อสร้างซ่อมแซมต่างๆ รวมทั้งใช้แรงงานเด็ก

การแจกจ่ายความช่วยเหลือที่ดำเนินการอย่างล่าช้า ในขณะที่รัฐบาลพยายามผลักดันให้มีการลงประชามติ เพียงไม่นานหลังจากภัยพิบัติจากพายุฮาร์กิส และการปฏิเสธรับความช่วยเหลือจากต่างชาติในตอนต้นเป็นหลักฐานว่ารัฐบาลทหารเป็นห่วงสถานภาพการปกครองและอำนาจการควบคุมทางการเมืองของตนมากกว่าความเป็นอยู่ของชาวพม่า สิ่งที่ค้นพบในรายงานนี้เป็นหลักฐานการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหลายรูปแบบ ซึ่งถือว่าการละเมิดบรรทัดฐานการบรรเทาทุกข์โดยหลักมนุษยธรรมสากล และกรอบการทำงานตามกฎหมายระหว่างประเทศในการบรรเทาทุกข์จากวิทยาศาสตร์ต่างๆ นอกจากนั้นการละเมิดดังกล่าวอาจพิจารณาได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามมาตรา 7(1)k ของข้อบังคับโรมแห่งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ และสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติก็ควรพิจารณาดำเนินการสอบสวนเรื่องนี้โดยศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ภาพถ่ายทางอากาศประเทศพม่าและไซโคลนฮาร์กิส (ภาพจากดาวเทียมโดยองค์การ NASA)

หากต้องการรายงานฉบับเต็ม สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์ต่อไปนี้

<http://www.jhsph.edu/humanrights/locations/asia/BurmaCyclone.html>

<http://www.maetaoclinic.org/cyclone.html>